

Kainuun maakuntakaavan tarkistaminen

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma OAS

Kainuun liitto

Kauppakatu 1

87100 Kajaani

040 722 0900 (kirjaamo)

kirjaamo@kainuunliitto.fi

Kannen kuva: Kainuun kuvapankki

Takakannen kuva: Kainuun kuvapankki

Kajaani 2026

Kainuun maakuntakaavan tarkistaminen

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma OAS

1 Johdanto	6
2 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	7
3 Maakunnan suunnittelujärjestelmä ja maakuntakaava	8
3.1 Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat	9
3.2 Maakuntakaavan oikeusvaikutukset	10
4 Suunnittelun lähtökohdat	11
4.1. Keskeiset suunnittelua koskevat lait	11
4.1.1 Alueidenkäyttölaki	11
4.1.2 Valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmä RYHTI	11
4.2 Valtakunnalliset tavoitteet	12
4.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT).....	12
4.2.2 Hallitusohjelma	12
4.2.3 Puolustusvoimien tavoitteet	13
4.3 Maakuntasuunnitelma 2045 ja -ohjelma 2026–2029	13
4.4 Muut suunnitelmat, ohjelmat, strategiat ja selvitykset	14
5 Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen tavoite ja sisältö	16
5.1 Kaava-alue	16
5.2 Kaavan tavoite ja sisältö	16
6 Vaikutusten arviointi	18
6.1 Arvioitavat vaikutukset	18
6.2 Vaikutusten arvioinnin menetelmät	19
7 Osallistaminen ja vuorovaikutus	20
7.1 Osalliset	20
7.2 Osallistumismenettelyt ja vuorovaikutus	22
7.3 Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö	22
8 Kaavoituksen vaiheet, mahdollisuudet vaikuttaa ja päätöksenteko	24
8.1 Kaavoituksen vaiheet	24
8.2 Vaikutusmahdollisuudet kaavan laatimisen aikana	27
8.3 Päätöksenteko	27
Yhteystiedot	28
Lähdeluettelo	29

1 Johdanto

Kainuun maakuntahallitus on tehnyt 16.3.2026 päätöksen käynnistää maakuntakaavan laatimisen Kainuun maakuntakaavan tarkistamiseksi (37 §).

Alueidenkäyttölain (132/1999, myöhemmin lyhenne AKL) mukaan maakunnan liiton tehtävänä on maakunnan suunnittelu. Maakuntakaavan laatimisesta ja muusta maakunnan suunnittelusta huolehtii kuntayhtymä (*maakunnan liitto*), jossa alueen kuntien on oltava jäseninä. Maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.

Maakunnan liiton tulee maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999, MRA) 2 §:n mukaan huolehtia maakunnan suunnittelun edellyttämästä alueidenkäytön, alue- ja yhdyskuntarakenteen, rakennetun ympäristön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristön tilan ja kehityksen seurannasta alueellaan. Kainuun maakuntakaavan toteutumisen seurantaraportti 2026 on julkaistu 5.2.2026. Sen mukaan Kainuun maakuntakaavoitus on ohjannut tarkempaa suunnittelua ja se on toteutunut useiden kaavamerkintöjen osalta. Seurantatietojen perusteella maakuntakaava edellyttää tarkistamista monien teemojen osalta.

Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 (hyväksytty 16.12.2019) on viimeisin Kainuun kuudesta voimassa olevasta maakuntakaavasta, jossa on käsitelty eri maankäyttöteemoja, kuten alue- ja yhdyskuntarakennetta, virkistystä, liikennejärjestelmää, luonnon- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarojen käyttöä ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 voimaantulon jälkeen maakuntakaavoitusta on uudistettu 12.12.2023 hyväksytyllä tuuli-voimaa, energian siirtoa, pohjavesialueita ja valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita käsittelevällä vaihemaakuntakaavalla.

Kuluneiden vuosien aikana tapahtuneet alueiden käytön muutokset Kainuussa, toimintaympäristössä ja geopolitiikassa sekä maakuntakaavoitukseen vaikuttavassa lainsäädännössä ovat aiheuttaneet tarpeen maakuntakaavan saattamiseksi ajan tasalle. Maakuntakaavallinen tarkastelu on tullut ajankohtaiseksi myös Kainuun maakuntasuunnitelman 2045 ja -ohjelman 2026–2029 myötä.

Maakuntakaavan tarkistamisen tavoitteena on päivittää ja ajantasaistaa voimassa olevat Kainuun maakuntakaavat. Uudistetun maakuntakaavan tavoitevuosi on 2040.

2 Osallistumis- ja arviointi-suunnitelma

Alueidenkäyttölain (132/1999) 63 §:n mukaan kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Lainkohdan mukaan kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnitellusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelyistä. Ilmoittaminen on järjestettävä kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma täsmentyy kaavaprosessin aikana.

3 Maakunnan suunnittelujärjestelmä ja maakuntakaava

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, maakuntaohjelma ja alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava (kuva 1). Maakuntakaava perustuu alueidenkäyttölakiin (132/1999) ja maakuntasuunnitelma ja -ohjelma lakiin alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021).

Kuva 1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä.

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan kunkin maakunnan tavoiteltu kehitys pitkällä aikavälillä. Maakuntaohjelma on keskipitkän aikavälin (neljä vuotta) toimenpideohjelma, mikä on yksi väline maakuntasuunnitelman toteuttamiseksi. Kainuussa maakuntaohjelman toimeenpanon tueksi tehdään myös vuosittain tarkennettava toteutussuunnitelma (TOPSU). Maakuntaohjelman toteutusta seurataan ja TOPSU:n avulla sen linjauksia ja painotuksia suunnataan toimintaympäristön edellyttämällä tavalla.

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Siinä esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavan tehtävänä on ratkaista valtakunnalliset, maakunnalliset ja seudulliset alueiden käytön kysymykset. Maakuntakaava esitetään kartalla. Kaavaan kuuluvat myös kaavamerkinnot ja -määräykset sekä -selostus, jossa esitetään kaavan tavoitteiden, vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten sekä ratkaisujen arvioimiseksi tarpeelliset tiedot. Maakuntakaavan aikajänne on 10–20 vuotta ja se hyväksytään maakunnan liiton ylimmässä päättävässä toimielimessä eli maakuntavaltuustossa.

Kainuussa maakuntakaavan laatijana toimii Kainuun liitto.

Maakuntakaava voidaan laatia

- koko maakuntaa käsittelevänä kokonaismaakuntakaavana,
- maakunnan osa-aluetta koskevana maakuntakaavana tai
- tiettyjä asiakokonaisuuksia koskevana vaihemaakuntakaavana.

3.1 Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat

Kainuussa on voimassa kuusi maakuntakaavaa:

- Kainuun koko maakunnan käsittävä **Kainuun maakuntakaava 2020** on hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 7.5.2007. Valtioneuvosto on vahvistanut maakuntakaavan 29.4.2009 (valtioneuvoston päätös YM3/5222/2007). Maakuntakaava 2020 kattaa koko Kainuun alueen ja siinä on käsitelty kaikki kaavan valmistelu aikana tunnistetut keskeiset maankäyttömuodot.
- **Kainuun 1. vaihemaakuntakaava** on hyväksytty maakuntavaltuustossa 19.3.2012 ja se on vahvistettu ympäristöministeriössä 19.7.2013 (ympäristöministeriön päätös YM2/5222/2012). Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön vahvistuspäätöksestä tehdyt valitukset 16.2.2015 (taltionumero 384: dnrot 2683/1/13 ja 2687/1/13). Kaava koskee puolustusvoimain ampuma- ja harjoitusalueita sekä niiden melualueita.
- Lainvoimainen **Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava** on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2014 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 7.3.2016. Kaava koskee vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista ja mitoitusta Kainuussa.
- **Kainuun tuulivoimamaakuntakaava** on hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 31.1.2017. Kaava on tullut lainvoimaiseksi Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 21.5.2019 (taltionumero: 2294, dnro: 6425/1/17). Tuulivoimamaakuntakaavassa osoitetaan kaavan laatimisen aikana voimassa olleiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet Kainuussa.
- Lainvoimainen **Kainuun vaihemaakuntakaava 2030** on hyväksytty maakuntavaltuustossa 16.12.2019. Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 käsitellään alue- ja yhdyskuntarakennetta, virkistystä, liikennejärjestelmää, luonnon- ja kulttuuriympäristöä sekä luonnonvarojen käyttöä ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Maakuntakaavassa osoitettavien uusien kaavaratkaisujen osalta Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 on kumonnut ja muuttanut osin Kainuun maakuntakaavan 2020 kaavaratkaisuja ja sisältää teknisluonteisia korjauksia Kainuun 1.

vaihemaakuntakaavan, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan ja Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan kaavamerkintöihin ja -määräyksiin.

- **Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035** käsittelee seudullisesti merkittäviä tuulivoimaloiden alueita, muutostarpeita voimajohtojen maakuntakaavamerkintöihin, pohjavesialueita ja valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Maakuntavaltuusto on kokouksessaan 12.12.2023 hyväksynyt Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 ja siihen liittyvän kaavaselostuksen liitteineen sekä kumonnut voimassa olevien maakuntakaavojen maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset siltä osin kuin tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetaan niihin muutoksia.

Maakuntahallitus on 12.02.2024 (§ 26) päättänyt määrätä maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Muutoksenhakuviranomaisen voi kieltää maakuntakaavan hyväksymispäätöksen täytäntöönpanon. Maakuntakaava tulee voimaan, kun päätöksestä on kuulutettu maakuntakaavan alueeseen kuuluvissa kunnissa, niin kuin kunnalliset ilmoitukset niissä julkaistaan (maankäyttö- ja rakennusasetus 93 §). Kainuun liitto on kuuluttanut maakuntakaavan voimaan tulosta 6.3.2024.

3.2 Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Maakuntakaavan oikeusvaikutukset kohdistuvat pääasiassa viranomaisiin. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaava myös välittää valtioneuvoston antamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuntakaavoitukseen. Viranomaisten on suunnitlessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin niiden muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Alueidenkäyttölain (3 §) mukaiset alueiden käyttöä koskevat tavoitteet ja suunnitelmat on, siten kuin erikseen säädetään, otettava huomioon suunniteltaessa ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla ympäristön käytön järjestämisestä.

Maakuntakaavan rakentamisrajoitus on voimassa maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa.

4 Suunnittelun lähtökohdat

4.1. Keskeiset suunnittelua koskevat lait

4.1.1 Alueidenkäyttölaki

Alueidenkäyttölaki antaa selkeät tavoitteet ja lähtökohdat maakuntakaavan laatimiselle. Kaavojen laadintaa ohjaavat lain yleinen tavoite (1 §) ja alueiden käytön suunnittelun tavoitteet (5 §).

Lisäksi maakuntakaavalle on esitetty seuraavat sisältövaatimukset (28 §), joihin on kaavaa laadittaessa kiinnitettävä erityisesti huomiota:

1. Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne
2. Alueiden käytön ekologinen kestävyys
3. Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt
4. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö
5. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset
6. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen
7. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Alueidenkäyttölain 28 §:ssä todetaan, että kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvittävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

Edellä mainitut (28 §) seikat on selvittävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

Alueidenkäytön lainsäädäntöä uudistetaan hallituksen ohjelman (20.6.2023, Vahva ja välittävä Suomi) mukaisesti. Tavoitteena on muun muassa edistää kaavoituksen sujuvuutta, hyvää elinympäristöä, kaupunkien ja kuntien kasvua, alueiden elinvoimaisuutta, yritysten kilpailukykyä sekä Suomen houkuttelevuutta investointikohteena. Alueidenkäyttölain uudistus on vielä kesken. Tavoitteena on, että hallitus voi antaa lakiesityksen eduskunnalle kevätistuntokaudella 2026.

4.1.2 Valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmä RYHTI

Alueidenkäytön suunnittelussa siirrytään valtakunnalliseen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään (RYHTI). Uudistuksen tavoitteena on yhtenäistää ja digitalisoida alueidenkäyttöä koskevien tietojen tuottamista, ylläpitoa ja saatavuutta.

Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (431/2023, voimaantulo 1.1.2024), 5 §, edellyttää, että maakunnan liitto toimittaa viivytyksettä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään

valtakunnallisesti yhteen toimivassa ja koneluettavassa muodossa alueidenkäyttölaisissa sekä rakentamislaisissa (751/2023) tarkoitetut tiedot. Lain 5 §:n säädöstä sovelletaan kuitenkin vasta 1.1.2029 alkaen.

4.2 Valtakunnalliset tavoitteet

4.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista päättää valtioneuvosto. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VN 14.12.2017, voimaantulo 1.4.2018) luovat pohjan alueidenkäytön suunnittelulle. Alueidenkäyttölain (24 §) mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu viiteen asiakokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Alueidenkäyttölain 25 §:n mukaan maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

4.2.2 Hallitusohjelma

Hallitusohjelman 20.6.2023 ”Vahva ja välittävä Suomi” mukaan Suomi tavoittelee muun muassa puhtaan energian ja ilmatoratkaisujen johtavaa asemaa. Energiamurros ja puhtaat teknologiat nähdään mahdollisuutena luoda työtä, vientiä, talouskasvua ja hyvinvointia. Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja luontokadon torjunta ovat keskeisiä arvoja, ja puhdas luonto nähdään Suomen kilpailuetuna.

Hallitus sitoutuu päästövähennystavoitteisiin, hiilineutraalisuuteen ja sitä seuraavaan hiilinegatiivisuuteen tavalla, joka ei nosta arjen kustannuksia tai heikennä yritysten kilpailukykyä. Ilmastopolitiikan tulee olla kustannustehokasta, teknologianeutraalia ja pitkäjänteistä.

Tavoitteena on vahvistaa Suomen asemaa puhtaan teollisuuden investointikohteena kaksinkertaistamalla kotimainen puhtaan sähkön tuotanto ja varmistamalla sähkön kohtuullinen hinta sekä toimitusvarmuus.

Hallitusohjelmassa on määritetty yksityiskohtaisempia toiminnan periaatteita ja painopisteitä eri osa-alueille.

4.2.3 Puolustusvoimien tavoitteet

Aluevalvontalaissa (755/2000) säädetään Suomen alueellisen koskemattomuuden valvonnasta ja turvaamisesta. Aluevalvontalaissa säädettyjä viranomaisia ovat aluevalvontaviranomaiset ja puolustusvoimat.

Puolustusvoimien tehtävänä (13.6.2025/330) on Suomen sotilaallinen puolustaminen, Pohjois-Atlantin liiton yhteinen puolustus, muiden viranomaisten tukeminen, osallistuminen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklaan tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan 7 kohtaan perustuvaan apuun tai muuhun kuin 2 kohdassa tarkoitettuun tehtävään sisältyvään kansainvälisen avun antamiseen, yhteistoimintaan ja muuhun kansainväliseen toimintaan sekä osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa.

Alueidenkäyttölain (132/1999) 4 a §:n mukaan kansallinen turvallisuus on otettava huomioon alueidenkäytön suunnittelussa. Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueiden käytössä on tarpeen varmistaa valtakunnan kokonaisturvallisuuden edellytykset, kuten maanpuolustuksen, rajavalvonnan, pelastustoimen ja huoltovarmuuden tarpeet. Puolustusvoimien toiminnoille on luonteenomaista, että niiden vaikutukset ulottuvat käytössä olevien alueiden ulkopuolelle. Toimintaedellytysten turvaamiseksi alueidenkäytössä on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota niihin alueidenkäytön rajoitteisiin, joita puolustusvoimien ja rajavalvonnan toiminnasta ja kehittämisestä aiheutuu.

Alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus on voimassa Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella.

4.3 Maakuntasuunnitelma 2045 ja -ohjelma 2026–2029

Maakuntasuunnitelma on strateginen suunnitelma, jossa esitetään maakunnan pitkän aikavälin tavoiteltu kehitys. Maakuntasuunnitelman tavoitteet täsmentyvät maakuntaohjelmassa. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi vuoteen 2045 ulottuvan Kainuun maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman 2026–2029 kokouksessaan 8.12.2025.

Kainuun maakuntasuunnitelman vision mukaan vuonna 2045 innovatiivisessa muuttovoiton ja monipaikkaisuuden Kainuussa on vapaus ja mahdollisuudet luonnonläheiseen merkitykselliseen elämään. Suunnitelmassa määritetyt kainuulaiset arvot ovat positiivisuus, koko Kainuun huomiointi, yhdenvertaisuus ja kestävä kehitys. Maakuntasuunnitelmassa määritellään muun ohella Kainuun tavoiteltava aluerakenne vuoteen 2045.

Kainuun maakuntaohjelma 2026–2029 jakaantuu kolmeen tavoitteelliseen kehittämisteemaan:

1. Osaava ja ilmastoviisas kestävä kasvun ja kansainvälistymisen Kainuu
2. Turvallinen, saavutettava ja vetovoimainen Kainuu
3. hyvinvoiva ja tasa-arvoinen Kainuu.

Läpileikkaavina teemoina ovat alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö sekä maaseutu. Kehittämisteemat ja niihin liittyvät toimenpiteet ohjaavat maakunnan kehittämistä kohti vuoden 2045 visiota.

Maakuntaohjelmassa 2026–2029 maankäytön suunnittelulle on määritetty oma toimenpidekokonaisuus, jonka mukaan edistetään kaavoituksella maakunnan veto- ja pitovoimaa, monipaikkaisuutta sekä hyvää ympäristöä, luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja kestävää luonnonvarojen käyttöä osoittamalla riittävät ja tarkoituksenmukaiset aluevaraukset mm. viihtyisään asumiseen, energiainfraan, kulttuuri- ja luonnonympäristön vaalimiseen, maa- ja kalliokiviainesten ottoon ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Lisäksi sen mukaan maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet otetaan huomioon sekä turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisellätykset ja toimintamahdollisuudet.

4.4 Muut suunnitelmat, ohjelmat, strategiat ja selvitykset

Kansalliset ja maakunnalliset suunnitelmat, ohjelmat ja strategiat

Suunnittelun lähtökohtana ovat myös muut kansalliset ja maakunnalliset suunnitelmat, ohjelmat ja strategiat:

- Luonnon monimuotoisuuden ja ilmastotyön keskeiset kansalliset ja maakunnalliset strategiat, suunnitelmat ja tietoaineistot
- Kainuun kärkitoimialojen strategiat sekä muut keskeiset elinkeinojen kehittämistä koskevat suunnitelmat ja ohjelmat
- Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2026–2037
- Ylimaakunnalliset ja alueelliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat ja -strategiat, jotka koskevat Kainuuta
- Fingrid Oyj:n sähköjärjestelmävisio 2040 ja kantaverkon kehittämissuunnitelma 2026–2035
- Kainuun metsäohjelma 2026–2030
- Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma 2023–2028
- Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet, VARK (Valtioneuvoston hyväksytty 7.11.2024).

Suunnitelmat, ohjelmat ja strategiat voivat uudistua kaavaprosessin aikana. Maakuntakaavan laatimisen yhteydessä pyritään huomioimaan ajantasainen aineisto.

Selvitykset

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maakuntakaavan lähtökohtana ovat voimassa oleva lainsäädäntö, Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat sekä maakuntakaavan erilliselvitykset:

- Energiaintensiivisen teollisuuden mahdollisuudet Kainuun aluekehityksessä ja maakuntakaavoituksessa, 2025
- Tilaa vaativan teollisuuden sijoittumismahdollisuudet Kainuussa -esiselvitys, 2025
- Kainuun maakuntakaavoituksen seurantaraportti 2026
- Muut mahdolliset erilliselvitykset

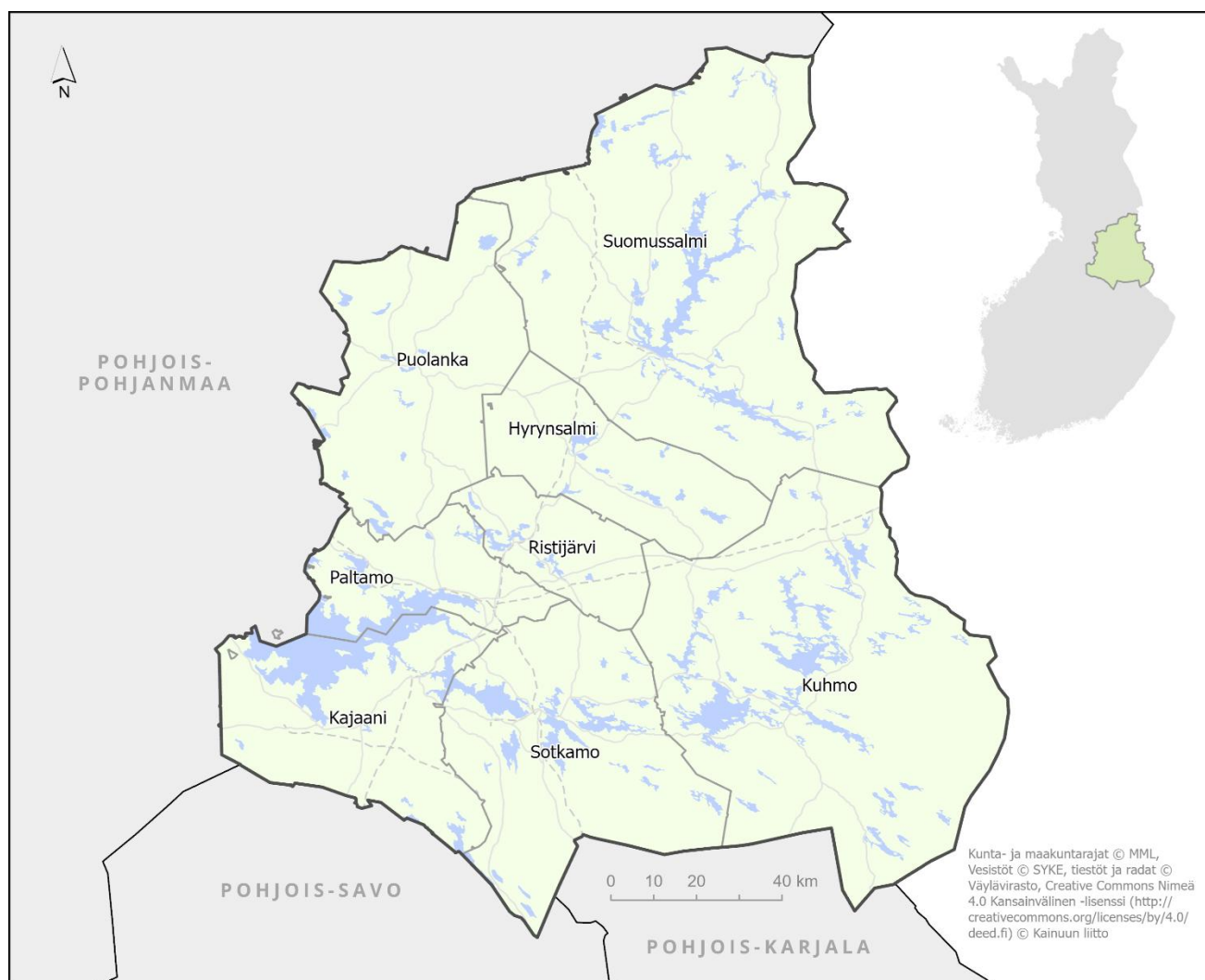
Suunnittelussa huomioidaan naapurimaakuntien maakuntakaavoitusaineisto sekä muu mahdollinen kaavaprosessin aikana syntyvä asiaan liittyvä aineisto.

5 Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen tavoite ja sisältö

5.1 Kaava-alue

Kainuun maakuntakaavan tarkistaminen koskee Kainuun kahdeksaa kuntaa: Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi. Kaava-alue on esitetty kuvassa 2. Kainuun pinta-ala (1.1.2025) on yhteensä 22 687,89 km², josta maata on 20 198,83 km² (89 %) ja vettä 2489,06 km² (11 %).

Enklaaveja (=hallinnollinen alue tai sen osa, joka on kokonaan tai suurimmaksi osaksi toisen vastaavan hallinnollisen alueen ympäröimä) ei käsitellä maakuntakaavassa maakuntakaavan yleispiirteisestä mittakaavasta (1:250 000) johtuen.

Kuva 2. Kainuun maakuntakaavan kaava-alue.

5.2 Kaavan tavoite ja sisältö

Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen tavoitteena on ajantasaistaa voimassa olevat Kainuun maakuntakaavat. Maakuntakaavassa tullaan käsittelemään kaikki keskeiset

maankäyttökysymykset taulukon 1. mukaisesti. Maakuntakaavan tarkistaminen ei koske lähtökohtaisesti tuulivoimateemaa, jota käsittelevän vaihemaakuntakaavan lainvoimaisuusvaihe on kesken. Maakuntakaavan tarkistamisen teemat perustuvat Kainuun maakuntakaavoituksen seurantaraporttiin (Kainuun liitto 2026, B:28) koottuihin seurantatietoihin ja saatuun palautteeseen. Kaavaprosessin edetessä voi ilmetä myös muita kaavan tarkistamistarpeita.

Taulukko 1. Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen teemat maankäyttömuodoittain.

Kainuun maakuntakaavan mukainen maankäyttömuoto	Teema
Toimiva, terveellinen ja turvallinen aluerakenne	Kehittämiskäytävät, Aluerakenne, Kauppa, Virkistys, Ulkoilureitistöt, Ampumaradat, Melualueet, Rantojen käyttö, Puolustus ja kokonaisturvallisuus
Tehokas liikennejärjestelmä	Maantie- ja rautatieverkko, vesiväylät ja satamat, lentoliikenteen aluevaraukset
Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö	Luonnonympäristö, Kulttuuriympäristö
Luonnonvarat ja elinkeinojen toimintaedellytykset	Maa- ja metsätalous, Maa- ja kiviaines, Turve, Poronhoito, Matkailu, Kiertotalous, Teollisuus, Energiansiirtoverkot ja energiahuolto

Uudistetun maakuntakaavan tavoitevuosi on 2040.

Tavoitteena on ennakoiva, tiedolla johdettu ja joustava maakuntakaava, jonka yleispiirteisyyttä vahvistetaan. Suunnittelussa tunnistetaan tarve älykkäälle sopeutumiselle väestön vähenemiseen sekä monipaikkaisuuden ja aluerakenteen resilienssin (muutoksen kestävyys) vahvistamiselle nopeasti muuttuvassa geopoliittisessa tilanteessa. Maakunnan sisäistä kehityserojen kasvua pyritään hillitsemään, ja ympäristökysymysten hallintaa vahvistetaan yhteensovittavalla otteella.

Maakuntakaavan tarkistamisen tavoitteena on mahdollistaa elinkeinoelämän toimintaedellytykset minimoiden haitalliset vaikutukset ja sovittaen ne yhteen muiden maankäyttötarpeiden kanssa. Samalla tuetaan infrastruktuurin vahvistumista, toimintavarmuutta ja maankäytön strategista kyvykkyyttä.

Maakuntakaavan tarkistamisen tavoitteena on turvata kansalliseen turvallisuuteen alueidenkäytössä liittyvät kehittämistarpeet ja varmistaa näihin liittyvien eri tahojen toimintamahdollisuudet.

Maakuntakaavan tarkistamisessa pyritään kiinnittämään erityistä huomiota vuorovaikutteiseen, kohdennettuun ja selkeään kaavoitusprosessiin, johon on helppo osallistua ja vaikuttaa. Maakuntakaavan digitaalisuutta ja koneluettavuutta parannetaan.

Maakuntakaavan tarkistamisen sisältö ja tavoitteet tarkentuvat kaavaprosessin edetessä.

6 Vaikutusten arviointi

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Vaikutusten arviointi on keskeinen osa kaavan laadintaprosessia. Arvioinnin tehtävänä on tuottaa suunnittelijoille, osallisille sekä päättäjille tietoja kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävydestä sekä haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Vaikutusten arvioinnilla tuetaan kaavaratkaisujen valmistelua ja valintaa. Eri osaratkaisuvaihtoehtojen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia vertailemalla löydetään kaavaratkaisu, jonka perusteella suunnittelu etenee. Vaikutusten arviointi laaditaan sillä tarkkuudella, kuin maakuntakaavan tehtävä ja tarkoitus yleispiirteisenä maankäytön suunnitelmana edellyttää.

Maakuntakaavan välittömät vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti Kainuun maakuntaan. Vaikutusalue voi ulottua myös naapurimaakuntien alueelle Pohjois-Pohjanmaalle, Pohjois-Savoon ja Pohjois-Karjalaan. Maakuntakaavan valmistelussa käydään vuoropuhelua maakuntien raja-alueella sijaitsevista mahdollisista maankäyttötarpeiden yhteensovittamisen kysymyksistä. Vaikutusalueen rajaus tarkentuu maakuntakaavan laatimisen edetessä.

6.1 Arvioitavat vaikutukset

Kaavaa laadittaessa selvitetään kaavan toteuttamisen välittömät ja välilliset vaikutukset sekä arvioidaan niiden merkittävyys. Näin menetellään myös tarkasteltavien osaratkaisuvaihtoehtojen osalta. Arvioinnissa tarkastellaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA, 895/1999 1 §) mukaiset vaikutukset:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.
- elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Arvioinnissa kiinnitetään myös huomiota alueidenkäyttölain 28 §:n edellyttämällä tavalla alueiden käytön taloudellisuuteen ja siihen, ettei maaomistajille tai muille oikeuden haltijoille aiheudu kohutonta haittaa.

Maakuntakaavassa esitettäviä Natura 2000 -verkoston alueisiin mahdollisesti vaikuttavia hankkeita ja toimintoja arvioidaan luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla (LSL 9/2023, 35 §), mikäli arviointi katsotaan kaavaprosessin aikana tarpeelliseksi.

6.2 Vaikutusten arvioinnin menetelmät

Vaikutusten arviointi on jatkuva prosessi, jota tehdään koko kaavan laatimisen ajan. Suunnittelutyön ohessa arvioidaan kaavan osaratkaisujen vaikutuksia. Arviointityötä tehdään kaavoitusta palvelevien erillisselvitysten laadinnan yhteydessä sekä osana kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen laadintaa. Maakuntakaavan tarkistamisessa vaikutusten arviointi laaditaan kahdessa tasossa: maankäyttöluokittain ja arvioimalla kaavan kokonaisvaikutukset.

Vaikutusten arvioinnin tukena ja ohjauksessa hyödynnetään Kainuun suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointi -työryhmää (SOVA-työryhmää). Työryhmää täydennetään tarvittaessa asiantuntijajäsenillä. Ryhmän rooli ja tehtävät täsmentyvät kaavoituksen edetessä.

Vaikutustarkasteluihin liittyvät selvitykset saatetaan osallisten ja viranomaisten tietoon. Keskeinen aineisto asetetaan nähtäville Kainuun liiton verkkosivuille.

Vaikutusten arviointi täsmentyy kaavaprosessin edetessä.

7 Osallistaminen ja vuorovaikutus

Maakuntakaavan valmistelussa pyritään avoimeen ja vuorovaikutteiseen suunnitteluun. Tavoitteena on, että kaikilla, joiden oloihin tai toimintaan kaava voi vaikuttaa, on mahdollisuus saada tietoa kaavatyön lähtökohdista, kaavan tavoitteista ja ratkaisuista sekä osallistua niiden valmisteluun. Vuorovaikutuksen avulla tuetaan suunnittelun laatua ja varmistetaan, että eri näkökulmat tulevat huomioon otetuiksi ennen päätöksentekoa.

7.1 Osalliset

Alueidenkäyttölain 62 §:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (*osallinen*), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Maakuntakaavan tarkistamisen osalliset on esitetty taulukossa 2. Ne voivat tarkentua maakuntakaavan valmistelun kuluessa.

Taulukko 2. Osalliset.

Osalliset	
Henkilöt, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa vaikuttaa	<ul style="list-style-type: none">• Kaava-alueen maanomistajat ja heitä edustavat yhteisöt• Asukkaat, loma-asukkaat ja heitä edustavat järjestöt• Alueella työssä käyvät• Elinkeinon harjoittajat• Yhdistykset ja yhteisöt
Kaava-alueen kunnat, kaava-alueeseen rajoittuvat maakuntien liitot ja kunnat	<ul style="list-style-type: none">• Kaava-alueeseen kuuluvat kunnat: Hyrynsalmi, Kaajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi• Kaava-alueeseen rajoittuvat maakuntien liitot: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjois-Savon liitto ja Pohjois-Pohjanmaan liitto• Kaava-alueeseen rajoittuvat kunnat: Kuusamo, Lieksa, Nurmes, Pudasjärvi, Pyhäntä, Rautavaara, Siikalatva, Sonkajärvi, Taivalkoski, Utajärvi, Vaala, Valtimo ja Vieremä

<p>Viranomaiset ja julkisoikeudelliset laitokset</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pohjois-Suomen Elinvoimakeskus • Lupa- ja valvontavirasto • Ympäristöministeriö sekä muut ministeriöt, joita asia koskee • Kainuun Museo • Museovirasto • Puolustusvoimat, 3. Logistiikkarykmentti, Kainuun prikaati • Kainuun rajavartiosto • Kainuun hyvinvointialue ml. Pelastuslaitos, • Liikenne- ja viestintävirasto Traficom • Väylävirasto • Metsähallitus • Suomen metsäkeskus • Suomen riistakeskus
<p>Tutkimuslaitokset</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnonvarakeskus • GTK • Ilmatieteen laitos
<p>Mm. seuraavat alueella toimivat yhteisöt, yritykset ja järjestöt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fingrid Oyj, Caruna Oy, Elenia Verkko Oyj, Kajaave Oy • Finavia Oyj • Elinkeinoelämän edunvalvontajärjestöt, Kainuun Yrittäjät ry, Oulun kauppakamari, Kajaanin kauppamariosasto • Suomen uusiutuvat ry, alueella toimivat tuulivoimayhtiöt • Alueella toimivat turvetuottajat • Kaivosteollisuus ry, alueella toimivat kaivosyhtiöt • Paliskuntain yhdistys, kaava-alueella sijaitsevat poronhoidon paliskunnat (5), • Kainuun lintutieteellinen yhdistys ry, Kainuun luonnonsuojelupiiri ry, Luonto-Liitto ry • Kainuun metsänhoitoyhdistykset, Kainuun riistanhoitoyhdistykset, maanomistajia edustavat järjestöt, MTK-Pohjois-Suomi Kainuu, ProAgria Kainuu • Kainuun kylätoiminta • Senaatti kiinteistöt • Muut alueelliset yhteisöt, yritykset ja järjestöt

7.2 Osallistumismenettelyt ja vuorovaikutus

Maakuntakaavan keskeisiä osallistumismenettelyjä ovat alueidenkäyttölain mukaiset kaavan nähtävillä pitämiset, lausunnot ja muistutukset, viranomais- ja sidosryhmäneuvottelut sekä muut esittely- ja keskustelutilaisuudet. Kaavan etenemisestä tiedotetaan Kainuun liiton verkkosivuilla: www.kainuunliitto.fi.

Vuorovaikutuksen kannalta keskeisiä menettelyjä ovat kaavan vireilletulosta tiedottaminen sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS), kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen julkiset nähtävilläolot. Kaavan nähtävillä oloaikana osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä ja antaa palautetta. Maakuntakaavan valmistelussa pyritään aineiston selkeyteen ja havainnollisuuteen siten, että kaavaratkaisut ja niiden vaikutukset ovat mahdollisimman ymmärrettäviä ja havainnollisia.

Maakuntakaavan tarkistamisen käynnistämisestä ja kaavan laatimisen keskeisistä vaiheista ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa niin kuin kunnalliset ilmoitukset Kainuun liitossa sekä Kainuun kunnissa julkaistaan (AKL 63 §, MRA 30 §, Kuntalaki 108 §). Maakuntakaavan keskeisistä vaiheista ilmoitetaan myös Kainuun Sanomissa. Maakuntakaava-aineisto pidetään nähtävillä Kainuun liiton verkkosivuilla, josta ne ovat löydettävissä kaavan eri valmisteluvaiheisiin jaoteltuina.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, kaavaluonnoksesta sekä kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 ja 13 §:n mukaisesti. Kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville alueidenkäyttölain 65 §:n mukaisesti ja nähtävillä oloaikana osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä asiasta.

Maakuntakaavan hyväksyy maakuntavaltuusto. Hyväksymispäätökseen on mahdollista hakea muutosta alueidenkäyttölain 188 §:n mukaisesti.

Osallistumisen ja tiedottamisen menettelytapoja voidaan tarvittaessa täsmentää kaavatyön edetessä.

7.3 Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö

Maakuntakaavan valmisteluun kuuluu keskeisesti yhteistyö maakuntakaavan laatijan ja eri viranomaisten välillä. Kaavaa valmisteltaessa järjestetään neuvotteluja ja pyydetään lausuntoja keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 § mukaan maakuntakaavaehdotuksesta on ennen nähtäville asettamista pyydettyä lausunto:

- Lupa- ja valvontavirastolta
- Elinvoimakeskukselta
- Niiltä kunnilta, joita asia koskee,
- Kaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntien liitoilta,
- Niiltä ministeriöiltä, joita asia koskee,

- Tarpeen mukaan muilta maakuntakaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä.

Maakuntakaavaa valmisteltaessa järjestetään vähintään kaksi lakisääteistä (AKL 66 §, MRA 11 §) viranomaisneuvottelua, joista ensimmäinen järjestetään maakuntakaavan laadinnan alkuvaiheessa. Toinen, kaavaehdotusta koskeva viranomaisneuvottelu järjestetään lausuntokierroksen jälkeen ennen kuin kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä.

Viranomaisneuvottelut järjestetään AKL 66 §:n ja MRA 11 §:n mukaisesti maakuntakaavan laajan, Lupa- ja valvontaviraston sekä niiden ministeriöiden kanssa, joita asia koskee. Neuvotteluun kutsutaan myös muut viranomaiset, joiden toimialaa asia saattaa koskea.

Kaavaprosessin aikana käydään kuntien ja muiden keskeisten viranomaistahojen kanssa neuvotteluja kaavan lähtökohdista, tavoitteista, sisällöstä ja osaratkaisuvaihtoehdoista. Keskeiset viranomaiset ja sidosryhmät osallistuvat kaavoitukseen Kainuun SOVA-työryhmässä (Kainuun suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointi työryhmä).

Viranomaisneuvottelujen tarkoituksena on saada tietoon kaikki kaavan laadintaan liittyvät tavoitteet, joita viranomaisilla sekä keskeisillä osallisilla on, ja pyrkiä yhteen sovittamaan tavoitteet kaavaprosessin aikana keskenään. Lisäksi pyritään siihen, että viranomaiset ja muut tahot, jotka toteuttavat maakuntakaavaa, sitoutuvat edistämään yhteisesti sovittuja tavoitteita.

8 Kaavoituksen vaiheet, mahdollisuudet vaikuttaa ja päätöksenteko

8.1 Kaavoituksen vaiheet

Maakuntakaavan tarkistaminen ja laatiminen etenee vaiheittain. Kaavatyön kulku voidaan pelkistää viiteen päävaiheeseen. Jokaisessa vaiheessa on mahdollista antaa palautetta kaavan laadinnasta.

Seuraavassa esitetään kaavan laatimisen vaiheet sekä alustava aikataulu:

Aloitusvaihe: kevät - syksy 2026

- Kainuun maakuntahallituksen päätös maakuntakaavan tarkistamisesta
- Kerätään kaavan lähtökohta-aineistoa
- Laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)
- Kuulutetaan kaavan vireille tulosta
- Asetetaan OAS julkisesti nähtäville ja pyydetään lausunnot
- Käsitellään OAS:sta annetut lausunnot ja muistutukset, laaditaan vastineet
- Järjestetään viranomaisneuvottelu
- Perustetaan tarvittavat työryhmät
- Tehdään tarvittavia erillisselvityksiä

Luonnosvaihe: syksy 2026 – kesä 2028

- Tehdään tarvittavia erillisselvityksiä
- Tarkastellaan kaavan osaratkaisuvaihtoehtoja ja arvioidaan niiden vaikutuksia
- Laaditaan kaavaluonnos
- Asetetaan kaavaluonnos ja valmisteluaineisto julkisesti nähtäville ja pyydetään lausunnot
- Käsitellään saadut lausunnot ja muistutukset, laaditaan vastineet

Ehdotusvaihe: kesä 2028 – syksy 2029

- Laaditaan 1.kaavaehdotus luonnoksesta saadun palautteen, mahdollisten lisäselvitysten ja tarkentuvan vaikutusten arvioinnin perusteella
- Pyydetään keskeisten viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot 1.kaavaehdotuksesta
- Käsitellään ehdotuksesta saadut lausunnot ja laaditaan vastineet
- Järjestetään viranomaisneuvottelu
- Tehdään 1.kaavaehdotukseen tarpeelliset korjaukset saadun palautteen perusteella
- Asetetaan 2.kaavaehdotus julkisesti nähtäville
- Käsitellään 2.kaavaehdotuksesta saadut muistutukset ja laaditaan vastineet
- Tehdään 2.kaavaehdotukseen tarpeelliset korjaukset saadun palautteen perusteella

- Mikäli 2.kaavaehdotus muuttuu olennaisesti nähtävillä olon jälkeen, asetetaan se uudelleen nähtäville

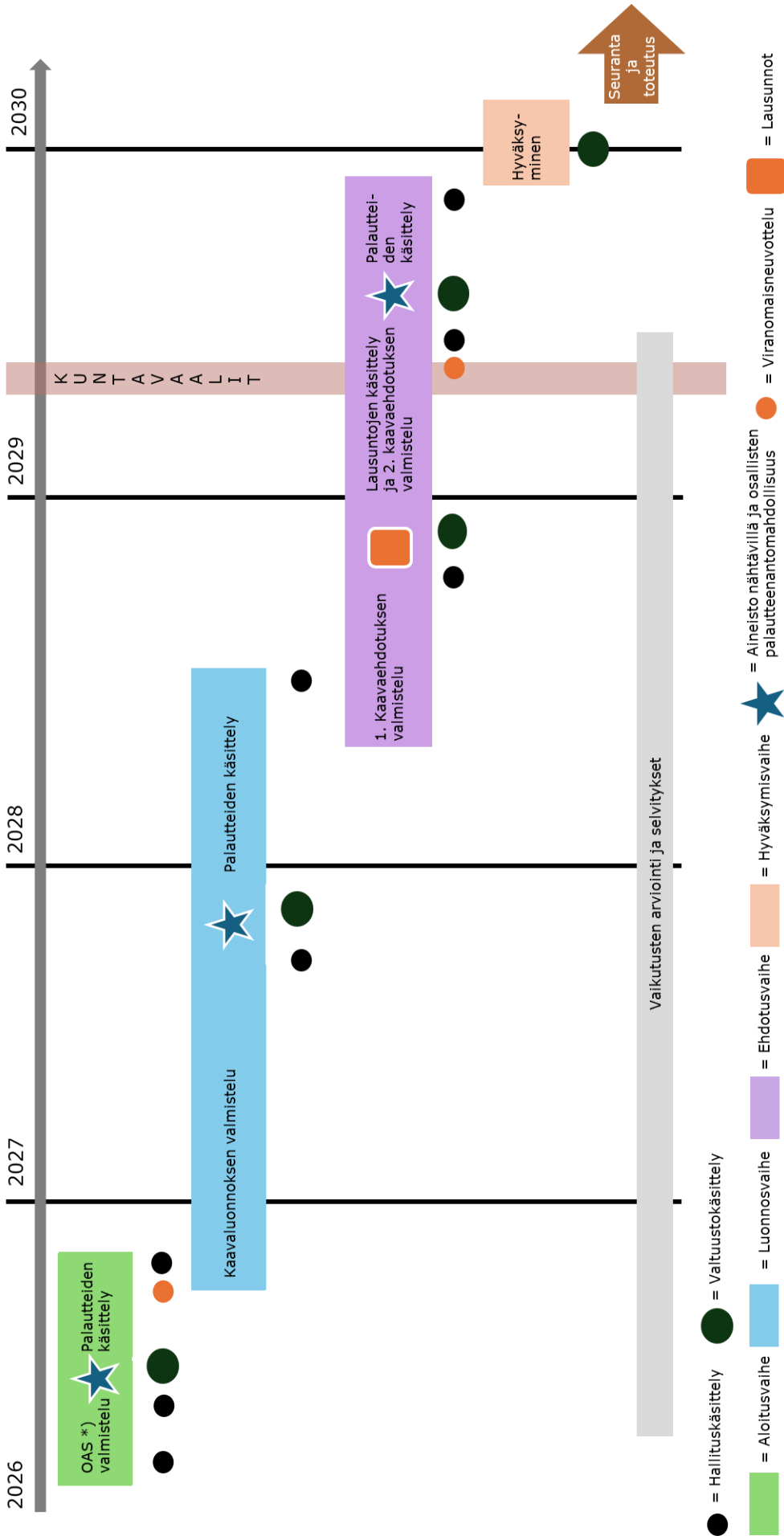
Hyväksymisvaihe: loppuvuosi 2029 – alkuvuosi 2030

- Maakuntahallituksen ja -valtuuston päätös kaavan hyväksymisestä
- Mahdollisuus valittaa kaavan hyväksymispäätöksestä hallinto-oikeuteen
- Voimaan tulon jälkeen maakuntakaava kumoaa siinä tehtyjen ratkaisujen osalta alueella voimassa olevan maakuntakaavan

Seurantavaihe: 2030-

- Seurataan kaavan ja sen aiheuttamien vaikutusten toteutumista
- Seurataan kaavaan kohdistuvia muutostarpeita

Kaavan tavoitteellinen aikataulu on esitetty kuvassa 3. Tavoitteellinen aikataulu täsmentyy suunnittelun edetessä.

Kuva 3. Kaavoituksen tavoitteellinen aikataulu. *) Osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

8.2 Vaikutusmahdollisuudet kaavan laatimisen aikana

Osallisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta koko kaavaprosessin ajan. Kirjallista palautetta on mahdollista antaa suoraan kaavan laatijoille postitse tai sähköpostitse. Suullista palautetta on mahdollista antaa puhelimitse tai henkilökohtaisesti. Ensisijaisesti suositellaan antamaan palautetta kirjallisesti palautteen paremman dokumentointimahdollisuuden vuoksi.

Keskeisimmät vaiheet vaikuttamiselle ja palautteen antamiselle ovat kaavan julkiset nähtävillä olon ajankohdat ja lausuntomenettelyt, viranomais- ja sidosryhmäneuvottelut sekä muut mahdolliset esittely- ja keskustelutilaisuudet.

Maakuntakaava-aineisto asetetaan nähtäville:

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma julkisesti nähtävillä kevät–kesä 2026
2. Kaavaluonnos julkisesti nähtävillä syksy 2027
3. Kaavaehdotus 2 julkisesti nähtävillä kesä–syksy 2029

Maakuntakaavan keskeisten asiakirjojen nähtäville asettamisesta ja vaikuttamisen tavoista tiedotetaan julkisesti kaavan laadinnan eri vaiheissa. Lisätietoja Kainuun liiton verkkosivuilla: www.kainuunliitto.fi.

8.3 Päätöksenteko

Kainuun maakuntavaltuusto päättää maakuntakaavan hyväksymisestä. Kainuun maakuntahallitus päättää maakuntakaavan laadinnan vireillepanosta, ohjaa maakuntakaavan valmistelua ja mm. päättää asiakirjojen nähtäville asettamisesta ja annettavista vastineista sekä tekee maakuntavaltuustolle ehdotuksen kaavan hyväksymisestä. Maakuntahallitus ja -valtuusto linjaa kaavan sisältöä ja valmisteluprosessia kaavan laadinnan eri vaiheissa. Maakuntahallitus voi valitusajan kuluttua määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman (Alueidenkäyttölaki 201 §).

Yhteystiedot

Kainuun maakuntakaavaa valmistelee Kainuun liiton alueidenkäytön vastuualue. Kaavan valmistelua johtaa suunnittelujohtaja Sanna Schroderus.

Kainuun liitto

Kauppakatu 1 (maakuntakaava-asiat 3 krs.)
87100 Kajaani
Puh. 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Alueidenkäytön henkilöstö:

Suunnittelujohtaja Sanna Schroderus

Puh. 044 7100 873
sanna.schroderus@kainuunliitto.fi

Maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen

Puh. 044 7100 850
martti.juntunen@kainuunliitto.fi

Ympäristöasiantuntija Sanna Nikola-Määttä

Puh. 044 4100 745
sanna.nikola-maatta@kainuunliitto.fi

Maankäyttöasiantuntija Teppo Törmä, vapaalla 31.7.2026 saakka

Puh. 044 4100 731
teppo.torma@kainuunliitto.fi

Maankäytön suunnittelija Marilla Viitanen 31.8.2026 saakka

Puh. 040 5684 152
marilla.viitanen@kainuunliitto.fi

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma täsmentyy kaavoituksen edetessä.

Lähdeluettelo

Fingrid Oy. Kantaverkon kehittämissuunnitelma 2026-2035. <https://www.fingrid.fi/kantaverkko/kehittaminen/kehittamissuunnitelma/>

Fingrid Oyj. Sähköjärjestelmävisio 2040. <https://www.fingrid.fi/kantaverkko/kehittaminen/sahkojarjestelmavisio/>

Kainuun liitto. 2025. Tilaa vaativan teollisuuden sijoittumismahdollisuudet Kainuussa -esiselvitys. https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2025/11/Tilaa_vaativan_teollisuuden_sijoittumismahdollisuudet_Kainuussa_Esiselvitys.pdf

Kainuun liitto. 2025. Kainuun maakuntasuunnitelma 2045. https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2025/12/Kainuun-maakuntasuunnitelma-2045-maakuntavaltuusto_08122025_tarkistettu.pdf

Kainuun liitto. 2025. Kainuun maakuntaohjelma 2026-2026. https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2025/12/Kainuun-maakuntaohjelma-2026-2029-maakuntavaltuusto_08122025_tarkistettu-1.pdf

Metsähallitus. 2023. Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma 2023-2028. https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/kainuunkeskijapohjoispohjanmaan_lvs_2023_2028.pdf

Museovirasto. 2024. Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet, VARK. <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/valtakunnallisesti-merkittavat-arkeologiset-kohteet-vark/tausta-aineistot>

Suomen Metsäkeskus. 2025. Kainuun metsäohjelma 2026-2030. <https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/document/kainuun-metsaohjelma-2026-2030.pdf>

Sweco. 2025. Energiaintensiivisen teollisuuden mahdollisuudet Kainuun aluekehityksessä ja maakuntakaavoituksessa. https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2025/02/Kainuu_energiaselvitys_loppuraportti_verkkosivut_10022025.pdf

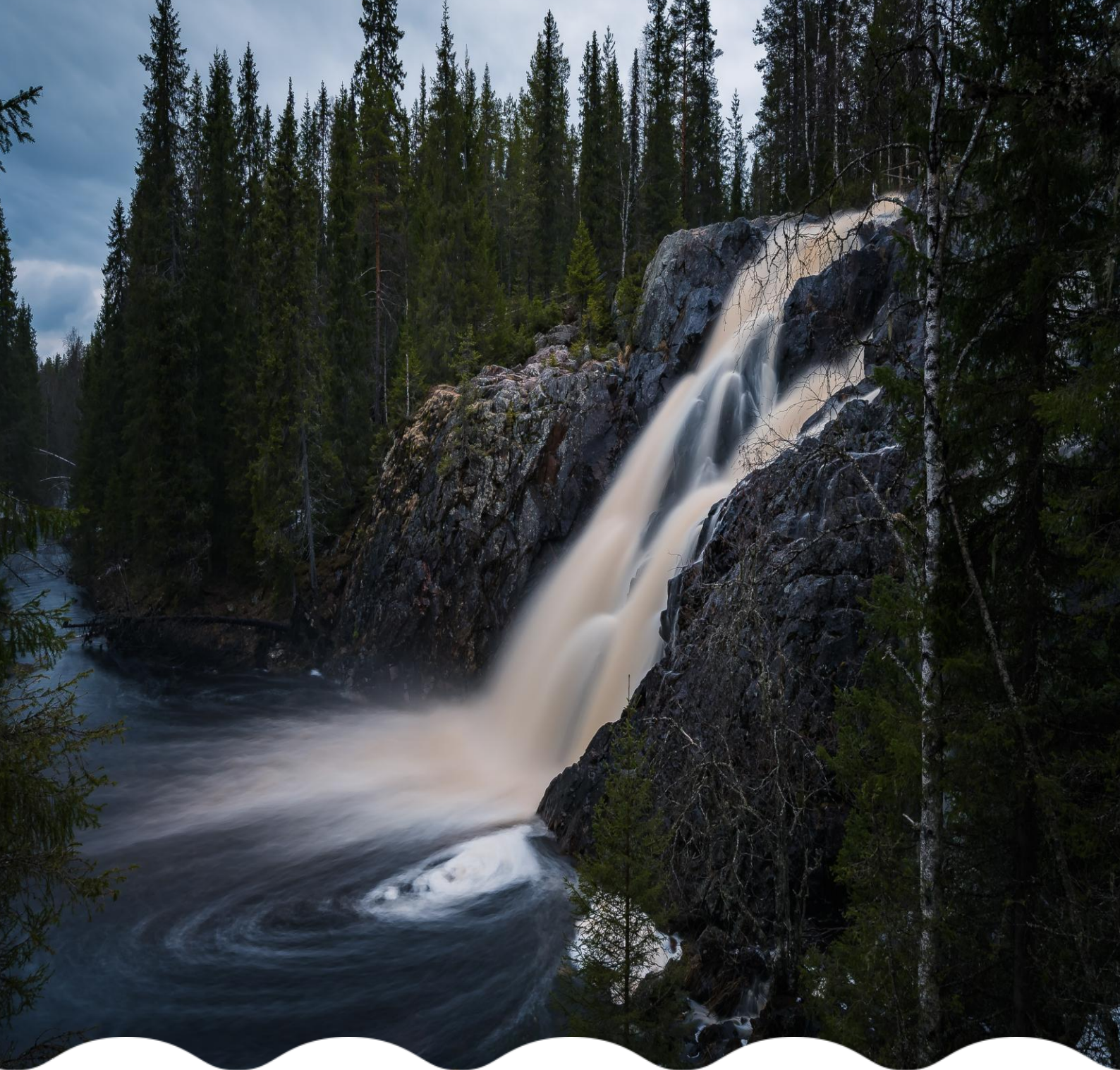
Ramboll Oy. 2026. Kainuun maakuntakaavoituksen seurantaraportti 2026. https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2026/02/Kainuun_maakuntakaavoituksen_seurantaraportti_2026.pdf

Valtioneuvosto 2017. Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/VATpätös14.12.2017_FI.pdf

Valtioneuvosto. 2023. Vahva ja välittävä Suomi, hallitusohjelma. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/a89b334b-2f1e-4b41-bd97-ff91a7449a7a/content>

Valtioneuvosto. 2025. Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmästä vuosille 2026-2037. <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=5402>

Ympäristöministeriö. Kansallinen luonnon monimuotoisuuden strategia ja toimintaohjelma vuoteen 2035. <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM039:00/2021>

KAINUUN LIITTO